Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/2238

2025 4 15

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Gairės dėl šildymo ir vėsinimo aspektų Direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, iš dalies pakeistos Direktyva (ES) 2023/2413, 15a, 22a, 23 ir 24 straipsniuose

(C/2025/2238)

Turinys

Puslapis

1. Įvadas 2
2. Atliekinės šilumos ir vėsumos apibrėžtis Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje 4
3. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies apskaita pagal 23 straipsnį 5
   - 3.1. Bendra 23 straipsnio apžvalga 5
   - 3.2. Nauji 23 straipsnio elementai 5
   - 3.3. Vidutinis metinis padidėjimas 6
   - 3.4. Lankstumo galimybės, taikomos atliekinei šilumai ir vėsumai bei atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijai 8
4. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies apskaita pagal 24 straipsnį 10
   - 4.1. Bendra 24 straipsnio apžvalga 10
   - 4.2. Nauji 24 straipsnio elementai 11
   - 4.3. Orientacinis vidutinis metinis padidėjimas 11
5. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies apskaita pagal 15a straipsnį 13
   - 5.1. Bendra 15a straipsnio apžvalga 13
   - 5.2. Nacionalinė orientacinė dalis 13
   - 5.3. Tikslo apimtis 14
   - 5.4. Atliekinei šilumai ir vėsumai taikoma lankstumo galimybė 14
6. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies apskaita pagal 22a straipsnį 15
   - 6.1. Bendra 22a straipsnio apžvalga 15
   - 6.2. Nacionalinė orientacinė procentinė dalis 15
   - 6.3. Atliekinei šilumai ir vėsumai taikoma lankstumo galimybė 15

A priedas 16

B priedas 18

C priedas 19

D priedas 20

1. **Įvadas**

2023 m. lapkričio 20 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/2413 ([1]), kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 ([2]), – ja padaryti teisės aktų sistemos, kuria reglamentuojama atsinaujinančiųjų išteklių energija iki 2030 m. ir vėliau, pakeitimai. Šiame rekomendaciniame dokumente 2018 m. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva nurodoma kaip AIED II, o Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva su pakeitimais – kaip peržiūrėta AIED arba peržiūrėta Direktyva.

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos peržiūra yra vienas iš pagrindų siekiant pagal Europos žaliąjį kursą ir planą „REPowerEU“ įgyvendinti Sąjungos užmojus kovoti su klimato kaita ir sumažinti Sąjungos energetinę priklausomybę nuo Rusijos. Peržiūrėta AIED labai padidintas su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijusių užmojų lygis: ne tik nuo 32 % iki 42,5 % padidintas privalomas Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo tikslas, kurį reikia bendromis jėgomis pasiekti iki 2030 m. (tikimasi pasiekti dar daugiau, 45 %), bet ir papildyti bei padidinti su atsinaujinančiaisiais energijos ištekliais susiję daliniai tikslai, kuriuos reikia pasiekti įvairiuose sektoriuose, įskaitant šilumos ir vėsumos tiekimo sektorių.

Šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje suvartojama maždaug pusė Sąjungoje suvartojamos energijos. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis šiame sektoriuje augo lėčiau nei elektros energijos gamybos sektoriuje, o didžioji jos dalis vis dar gaunama iš biomasės.

Siekiant paspartinti šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriaus dekarbonizaciją, peržiūrėtoje Direktyvoje sugriežtintos esamos nuostatos, kuriomis skatinamas atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas šilumos ir vėsumos tiekimo ir centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuose (atitinkamai 23 ir 24 straipsniai), nustatant naujas pareigas ir priemones. Peržiūrėtoje Direktyvoje taip pat yra dvi naujos nuostatos, kuriomis siekiama skatinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir naudojimą pastatų ir pramonės sektoriuose (atitinkamai nauji 15a ir 22a straipsniai) ir kurios abi yra glaudžiai susijusios su šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriui skirtomis nuostatomis.

1 lentelėje pateikiama bendra įvairių su šildymu ir vėsinimu susijusių tikslų struktūros apžvalga. Šiuo komunikatu siekiama palengvinti šiomis nuostatomis nustatytų naujų pareigų ir priemonių įgyvendinimą, visų pirma paaiškinant peržiūrėtos Direktyvos 15a, 22a, 23 ir 24 straipsniuose nurodytų tikslų apimtį, struktūrą ir apskaitą bei 2 straipsnio 9 punkte pateiktą atliekinės šilumos ir vėsumos sąvokos apibrėžtį. Kai kurios pareigos susijusios su naujais energetikos statistikos ataskaitų teikimo reikalavimais. Nors pagal peržiūrėtą AIED pirmieji ataskaitiniai metai, nuo kurių turės būti teikiamos oficialios ataskaitos sistemoje SHARES, bus 2025 m., valstybės narės gali naudotis atnaujintos priemonės SHARES projekto versija šiam skaičiavimui atlikti gerokai anksčiau nei 2025 m. gegužės 21 d., o tai yra peržiūrėtos AIED perkėlimo į nacionalinę teisę data. Tai išsamiau paaiškinta 1 teksto intarpe.

Šis komunikatas yra tik rekomendacinis dokumentas, skirtas padėti perkelti į nacionalinę teisę ir įgyvendinti peržiūrėtą AIED. Jame nepateikiama aiškinimo kitų teisės aktų kontekste.

Teisinę galią turi tik paties ES teisės akto tekstas. Bet koks autoritetingas teisės normų aiškinimas turi būti pagrįstas pačios direktyvos tekstu ir tiesiogiai grindžiamas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimais.

1 lentelė

Bendra peržiūrėtoje AIED nustatytų su šiluma ir vėsuma susijusių atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslinių rodiklių apžvalga

Straipsnis	15a	22a	23	24
Sektorius	Pastatų	Pramonės	Šilumos ir vėsumos tiekimo	Centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo
Tikslinio rodiklio rūšis	Nacionalinė orientacinė procentinė dalis, kurią turi nustatyti valstybės narės	Orientacinis vidutinis metinis padidėjimas	Vidutinis metinis padidėjimas	Orientacinis vidutinis metinis padidėjimas

([1]) 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652, (OL L, 2023/2413, 2023 10 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([2]) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

Straipsnis	15a	22a	23	24
Tikslinis laikotarpis	2030 m.	2021–2025 m. ir 2026–2030 m., palyginti su 2020 m.	2021–2025 m. ir 2026–2030 m., palyginti su 2020 m.	2021–2030 m., palyginti su 2020 m.
Tikslinio rodiklio lygis	Atitinka 49 % Sąjungos lygmens tikslą	1,6 procentinio punkto	0,8 procentinio punkto ir 1,1 procentinio punkto + Orientacinė papildoma norma	2,2 procentinio punkto
Energijos rūšis	Vietoje pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija + Netoliese pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija + Iš tinklo gaunama atsinaujinančiųjų išteklių energija	Atsinaujinančiųjų išteklių energija	Atsinaujinančiųjų išteklių energija	Atsinaujinančiųjų išteklių energija + Atliekinė šiluma ir vėsuma
Suvartojimo rūšis	Galutinės energijos suvartojimas	Galutinės energijos suvartojimas ir suvartojimas ne energetikos reikmėms	Bendras galutinis energijos suvartojimas	Bendras galutinis energijos suvartojimas
Lankstumo galimybė	Atliekinė šiluma ir vėsuma	Atliekinė šiluma ir vėsuma iš efektyvios centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos	Atliekinė šiluma ir vėsuma + Atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, naudojama šilumos ir vėsumos generatoriaus, kurio efektyvumas > 100 %	Atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija

1 teksto intarpas. Eurostato ir priemonės SHARES vaidmuo

Naudojantis Eurostato parengta priemone SHARES pranešama apie pažangą, padarytą siekiant Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos srities tikslo, nustatyto 3 straipsnyje ir apskaičiuojamo pagal sektorius (elektros energijos, šilumos ir vėsumos tiekimo ir transporto), kaip nurodyta 7 straipsnyje.

Įsigaliojus peržiūrėtai AIED, priemonė SHARES taip pat taikoma centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo, pastatų ir pramonės sektoriams, kad būtų galima pateikti nuoseklius ir palyginamus duomenis, kuriais remiantis būtų galima įvertinti pažangą, padarytą siekiant atitinkamai 24, 15a ir 22a straipsniuose nustatytų tikslų. Vis dėlto ne visų rodiklių duomenys, pateikiami Eurostatui, yra išsamūs, todėl kai kuriais atvejais reikia naudoti pakaitinius rodiklius. Tai aprašyta atskiruose skirsniuose.

Priemonė SHARES suteikia įžvalgų apie įvairius rodiklius, kurie gali būti naudojami vykdant įvairius reikalavimus, pavyzdžiui, apskaičiuojant centralizuotam šilumos tiekimui ir vėsinimui suvartojamos atliekinės šilumos kiekį siekiant 24 straipsnyje nustatyto tikslo arba nustatant pasigamintos energijos suvartojimo pastatuose lygį siekiant 15a straipsnyje nustatyto tikslo. Vis dėlto toks detalumas priklauso nuo to, ar valstybės narės pateikia atitinkamus duomenis Eurostatui. Todėl jos raginamos tai daryti, kad Eurostatui nereikėtų kliautis pakaitiniais rodikliais.

2. **Atliekinės šilumos ir vėsumos apibrėžtis Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje**

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 2 straipsnio 9 punkte atliekinė šiluma ir vėsuma apibrėžiamos taip: „pramoniniuose ar energijos gamybos įrenginiuose arba tretiniame sektoriuje neišvengiamai sukuriama perteklinė šiluma ir vėsuma, kuri be prieigos prie centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemos nenaudojama pasklistų ore arba vandenyje, kai buvo arba bus taikomas kogeneracijos procesas arba kai kogeneracija yra negalima“. Nors peržiūrėtoje AIED atliekinės šilumos ir vėsumos apibrėžtis nebuvo pakeista ir nustatant, ar įgyvendinti su šiluma ir vėsuma susiję tikslai, jau buvo įmanoma įskaičiuoti ne tik atsinaujinančiųjų išteklių energiją, bet ir atliekinę šilumą ir vėsumą, tikslinga patikslinti šios apibrėžties taikymo sritį peržiūrėtos AIED 15a, 22a, 23 ir 24 straipsniuose nurodytų priemonių tikslais. Atliekinės šilumos reikšmė pabrėžiama 70 konstatuojamojoje dalyje, kurioje teigiama, kad „tinkama leisti iš dalies įskaičiuoti atliekinę šilumą ir vėsumą nustatant, ar įvykdyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslai pastatų, pramonės, šildymo ir vėsinimo sektoriuose, ir ją visą įskaičiuoti centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“.

Kad šilumos arba vėsumos srautas būtų laikomas atliekine šiluma arba vėsuma ir galėtų prisidėti prie Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos tikslų įgyvendinimo, turi būti įvykdyti visi šie keturi kriterijai:

— pirma, atliekinė šiluma arba vėsuma turėtų būti „*neišvengiamai sukuriama*“. Tai reiškia, kad jos susidarymo negalima pagrįstai (techniškai ir ekonomiškai) išvengti arba jos negalima suvartoti viduje, arba negalima sumažinti jos kiekio (visais etapais) įdiegus techninius patobulinimus ar padidinus energijos vartojimo efektyvumą. Pavyzdžiui, perteklinės šilumos ar vėsumos sunaudojimas įrenginyje, kuriame ji susidarė, laikomos energijos vartojimo efektyvumo didinimu, todėl tokia šiluma ar vėsuma negali būti laikoma atliekine;

— antra, susidaranti atliekinė šiluma arba vėsuma turėtų būti „*perteklinė*“. Tai reiškia, kad pagrindinis gamybos proceso tikslas neturėtų būti tos konkrečios šilumos ir vėsumos dalies gamyba. Pavyzdžiui, šiluma, tiesiogiai pagaminama vykstant kogeneracijos procesui, kurio pagrindinis tikslas – bendrai gaminti šilumą ir elektros energiją, nėra atliekinė šiluma apskaitos pagal AIED tikslais ([3]). Vis dėlto kai kurie kiti kogeneracijos procesų šilumos srautai, pavyzdžiui, perteklinė šiluma, išgaunama iš kondensatoriaus, tam tikrais konkrečiais atvejais galėtų atitikti neišvengiamo susidarymo arba buvimo pertekline kriterijus. Taikydamos šį kriterijų atliekų deginimui ir bendram deginimui, valstybės narės turi naudoti tą patį metodą. Kai energijos (šilumos) gamyba yra pagrindinis deginimo arba bendro deginimo proceso tikslas, ji neatitinka buvimo pertekline kriterijaus. Siekdamos nustatyti, ar šiluma yra perteklinė, valstybės narės gali, pavyzdžiui, remtis įrenginio paskirtimi arba gauto leidimo eksploatuoti įrenginį rūšimi ([4]);

— trečia, atliekinė šiluma ir vėsuma turėtų būti gaminamos „*pramoniniuose ar energijos gamybos įrenginiuose arba tretiniame sektoriuje*“. Tai neapima, pavyzdžiui, šilumos, kurią gamina gyvenamųjų namų vėsinimo sistema;

— ketvirta, šiluma ar vėsuma „*be prieigos prie centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemos nenaudojama pasklistų*“. Tai reiškia, kad šilumos ar vėsumos srautas turi būti tiekiamas į centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemą. Perteklinė šiluma, gaunama neturint prieigos prie centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemos, pvz., vietoje arba prie vieno pastato, negali būti įtraukiama į apskaitą AIED tikslais.

Galiausiai, be šių keturių kartu taikomų kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, ar šilumos arba vėsumos srautą galima laikyti atliekine šiluma arba vėsuma ir ar jis gali prisidėti prie AIED tikslų įgyvendinimo, apibrėžtyje nustatytas bendras reikalavimas visada apsvarstyti elektros energijos ir šilumos „*kogeneracijos*“ galimybę prieš pradedant gaminti tik šilumą. Siekdamos nustatyti, ar kogeneracija yra įmanoma, valstybės narės gali atlikti energijos vartojimo auditą, apibrėžtą Direktyvos (ES) 2023/1791 (Energijos vartojimo efektyvumo direktyva) 2 straipsnio 32 punkte, arba kaštų ir naudos analizę, kaip reikalaujama Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos 26 straipsnio 7 dalyje.

Šioje apibrėžties dalyje nurodyti trys atvejai: „*kai buvo arba bus taikomas kogeneracijos procesas arba kai kogeneracija yra negalima*“. Pirmasis atvejis susijęs su atliekine šiluma kaip (neišvengiama pertekline) kogeneracijos produkcija. Antrasis atvejis susijęs su atliekine šiluma kaip kogeneracijos proceso įvediniu – tokiu atveju atliekinės šilumos srautas gali būti į apskaitą įtraukiamas tik vieną kartą prieš kogeneracijos procesą arba po jo (jeigu jis atitinka visus pirmiau nurodytus kriterijus). Trečiasis atvejis susijęs su situacijomis, kai buvo nustatyta, kad kogeneracija neįmanoma.

([3]) Tai Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos 2 straipsnio 38 punkte apibrėžta naudingoji šiluma.

([4]) Atliekų deginimo ir bendro deginimo klausimai aptariami Pramoninių išmetamų teršalų direktyvoje ir išvadose dėl geriausių prieinamų gamybos būdų (GPGB), skirtų atliekų deginimui, kai veikla yra įtraukta į tos direktyvos I priede pateiktą sąrašą. Konkrečios nuorodos, kurias galima naudoti nustatant, ar šiluma gali būti laikoma pertekline, apima visų pirma Pramoninių išmetamų teršalų direktyvoje ir Atliekų pagrindų direktyvoje pateiktas atliekų deginimo ir bendro deginimo įrenginių apibrėžtis.

A priede pateikti keli pavyzdžiai, kas gali būti laikoma atliekine šiluma, o kas ne.

Reikėtų pažymėti, kad pagal peržiūrėtą AIED atliekinė šiluma ir vėsuma gali padėti lanksčiai siekti 15a, 22a, 23 ir 24 straipsniuose nustatytų atsinaujinančiųjų išteklių energijos srities tikslų, neatsisakant paskatų naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius.

Šiuo rekomendaciniu dokumentu siekiama suteikti aiškumo konkrečiai dėl atliekinės šilumos ir vėsumos apibrėžties ir tik siekiant užtikrinti vienodą peržiūrėtos AIED perkėlimą į nacionalinę teisę ir įgyvendinimą visose valstybėse narėse. Tai taip pat suteiks pramonės, energijos gamybos ir tretiniam sektoriams teisinio aiškumo dėl to, kas gali būti laikoma atliekine šiluma ir vėsuma taikant peržiūrėtą AIED. Šiame rekomendaciniame dokumente aiškinamos atitinkamos AIED direktyvos nuostatos. Jame nepateikiama kitų teisės aktų aiškinimo.

Šis rekomendacinis dokumentas grindžiamas JRC technine atliekinės šilumos ir vėsumos apibrėžties ir apskaitos ataskaita *Defining and accounting for waste heat and cold* ([5]). Šioje ataskaitoje rasite papildomų bendrųjų ir techninių paaiškinimų.

3. **Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies apskaita pagal 23 straipsnį**

3.1. *Bendra 23 straipsnio apžvalga*

Peržiūrėtos AIED 23 straipsnyje nustatytos šios pareigos ir priemonės:

— 1, 1a ir 1b dalyse nustatyti su atsinaujinančiųjų išteklių energijai tenkančia bendro galutinio energijos suvartojimo procentine dalimi susiję tikslai, kurie turi būti pasiekti šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje iki 2030 m. (išskaidyti į du laikotarpius). Be to, jose nurodoma, kaip į šiuos tikslus galima įskaičiuoti atliekinę šilumą ir vėsumą. Taip pat nurodoma, kaip į šiuos tikslus galima įskaičiuoti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją, jei ji naudojama įrenginiuose, kurių efektyvumas viršija 100 % (pvz., šilumos siurbliuose). Be to, valstybės narės įpareigojamos įvertinti galimybes naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir atliekinę šilumą bei vėsumą savo šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje;

— 2 dalyje valstybėms narėms, kurios savo šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje pasiekia didelį atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekio lygį, suteikiama lankstumo galimybė. Konkrečiau tariant, joje nustatyti konkretūs atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekio ribiniai lygiai, kad valstybės narės galėtų (visiškai arba iš dalies) pasiekti 1 dalyje nustatytą tikslą. Ja suteikiama veiksmų laisvė taikant pasirinktus metodus atsinaujinančiųjų išteklių energetikai plėtoti vietovėse, kuriose yra struktūrinių kliūčių, atsirandančių dėl didelės gamtinių dujų ar vėsinimui naudojamos energijos procentinės dalies arba dėl mažo gyventojų tankio. Be to, valstybės narės įpareigojamos atskleisti informaciją apie tai, kad jų pasirinktų priemonių nepakaks jų tikslui pasiekti. Valstybės narės taip pat įpareigojamos prieinamu ir skaidriu būdu teikti informaciją apie priemones ir finansines priemones, skirtas atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimui šilumos ir vėsumos tiekimo sistemose gerinti;

— 3 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali viešai paskelbti priemonių sąrašą ir gali paskirti bei viešai paskelbti įgyvendinančius subjektus, kurie galėtų prisidėti siekiant 1 dalyje nustatyto tikslo. 5 ir 6 dalyse paaiškinama, kaip tas priemones būtų galima įgyvendinti ir stebėti jų įgyvendinimą ir kokius duomenis turi teikti įgyvendinantieji subjektai, kuriuos valstybės narės galėjo įsteigti;

— galiausiai 4 dalyje pateikiamas priemonių sąrašas, iš kurio valstybės narės turi stengtis įgyvendinti bent dvi priemones, galinčias padėti siekti 1 dalyje nustatyto tikslo. Pasirinktos priemonės turi būti prieinamos visiems vartotojams.

3.2. *Nauji 23 straipsnio elementai*

Peržiūrėtoje AIED numatyti šie svarbūs pakeitimai, kuriais siekiama sustiprinti 23 straipsnio nuostatas:

— pagrindinė šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriaus tikslo dalis (t. y. vidutinis metinis atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje padidėjimas per du laikotarpius) dabar yra privaloma;

— be to, 1 dalyje dabar reikalaujama, kad valstybės narės stengtųsi padidinti savo metinį vidurkį Ia priede kiekvienai valstybei narei nustatytu papildomu kiekiu. Jei būtų laikomasi šių papildomų normų, ES masto vidutinis metinis padidėjimas per metus būtų 1,8 procentinio punkto per abu laikotarpius;

([5]) JRC Publications Repository - Defining and accounting for waste heat and cold (europa.eu).

— atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį dabar reikia išreikšti kaip bendro galutinio energijos suvartojimo, o ne galutinio energijos suvartojimo procentinę dalį. Vis dėlto tai nepakeis valstybėms narėms taikomų ataskaitų teikimo reikalavimų, nes tiek AIED II, tiek peržiūrėtoje AIED minima pareiga apskaičiuoti tą dalį pagal 7 straipsnyje nustatytą metodiką, kuri nepasikeitė ir pagal kurią reikalaujama, kad ta dalis būtų apskaičiuojama kaip bendro galutinio energijos suvartojimo procentinė dalis. Todėl AIED II galutinio energijos suvartojimo ir apskaičiavimo pagal 7 straipsnį (bendro galutinio energijos suvartojimo procentinės dalies išraiška) neatitikimas buvo ištaisytas;

— labiau apribota galimybė lanksčiai įskaičiuoti atliekinę šilumą ir vėsumą į vidutinį metinį padidėjimą (t. y. leidžiama mažesnė procentinė dalis), tačiau dabar į vidutinį metinį padidėjimą galima iš dalies įskaičiuota ir šildymui ar vėsinimui naudojamą atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją;

— valstybės narės turi įvertinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos naudojimo savo šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje potencialą ([6]). Peržiūrėtoje AIED nustatyti papildomi reikalavimai dėl tokio vertinimo turinio;

— išplėstas galimybių užtikrinti vidutinį metinį padidėjimą sąrašas ir dabar reikalaujama, kad valstybės narės stengtųsi įgyvendinti bent dvi iš šių galimybių.

3.3. *Vidutinis metinis padidėjimas*

Peržiūrėtos AIED 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, o pagal AIED II šis didinimas buvo savanoriškas.

Reikalaujama, kad valstybės narės atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje padidintų taip: 2021–2025 m. vidutiniškai 0,8 procentinio punkto per metus, o 2026–2030 m. – vidutiniškai 1,1 procentinio punkto per metus. Tokiam padidėjimui apskaičiuoti valstybės narės turi taikyti 7 straipsnyje nustatytą metodiką ir kaip bazinį rodiklį naudoti 2020 m. šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje turėtą atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį, nurodytą Eurostato parengtoje ES statistikoje ([7]).

Šios pareigos įvykdymas tikrinamas dviem momentais: i) po to, kai bus gauti 2025 m. statistiniai duomenys, kai valstybės narės pirmuoju laikotarpiu (2021–2025 m.) turės būti pasiekusios vidutinį bent 0,8 procentinio punkto atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies padidėjimą šiame sektoriuje, ii) po to, kai bus gauti 2030 m. statistiniai duomenys, kai valstybės narės 2026–2030 m. laikotarpiu turės būti pasiekusios vidutinį 1,1 procentinio punkto metinį padidėjimą. Tai reiškia, kad jos gali pasiekti bet kokį padidėjimą bet kuriais metais, jeigu pasiekiamas reikiamas vidutinis metinis padidėjimas per kiekvieną iš visų dviejų laikotarpių.

Pavyzdžiui, valstybė narė, kurios atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje 2020 m. buvo 40 %, turi pasiekti tokį rezultatą: atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis 2025 m. turėtų būti bent 4 procentiniais punktais didesnė nei 2020 m. (5 x 0,8), o 2030 m. – bent 9,5 procentinio punkto didesnė nei 2020 m. (4 + 5 x 1,1). 2 lentelėje pateiktas skaitinis pavyzdys.

2 lentelė

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies verčių, kurios turi būti pasiektos 2025 ir 2030 m., pavyzdys

Metinis padidėjimas		0,8 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %
Metai	2020	2021	2022	2023	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	**2030**
Atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalis	40,0 %	40,8 %	41,6 %	42,4 %	43,2 %	**44 %**	45,1 %	46,2 %	47,3 %	48,4 %	**49,5 %**

([6]) Šis reikalavimas iš AIED II 15 straipsnio 7 dalies perkeltas į peržiūrėtos AIED 23 straipsnio 1b dalį.

([7]) Peržiūrėtoje AIED tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijai, taikomi biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui, sugriežtinti. Pagal šiuos naujus kriterijus kai kuriose valstybėse narėse nustatomos mažesnės atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies vertės. Vis dėlto 2020 m. galiojo AIED, kurioje šių griežtesnių kriterijų nebuvo. Todėl turėtų būti naudojamos pagal AIED apskaičiuotos atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies vertės.

23 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms, kurios savo šildymo ir vėsinimo sektoriuje pasiekia didelį atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekio lygį, suteikiama lankstumo galimybė. Peržiūrėtoje AIED ši lankstumo galimybė nebuvo pakeista.

Jei tam tikrais metais valstybės narės atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje pasiekia 50–60 % lygį, reikalaujamas vidutinis metinis padidėjimas ateinančiais metais sumažinamas perpus. Todėl vidutinis metinis padidėjimas bet kuriais 2021–2025 m. laikotarpio metais būtų bent 0,4 procentinio punkto (0,8/2), o bet kuriais 2026–2030 m. laikotarpio metais – 0,55 procentinio punkto (1,1/2). Jei tam tikrais metais pasiekiama 60 % reikalavimo įvykdymo ribinė vertė ir išlaikoma vertė, viršijanti tą ribinę vertę, kitų metų vidutinis metinis padidėjimo reikalavimas sumažinamas iki nulio. 2 teksto intarpe tai iliustruojama keliais pavyzdžiais.

2 teksto intarpas. Metinio padidėjimo su skirtingais 2020 m. atskaitos taškais pavyzdžiai: 2021–2025 m. ir 2026–2030 m. laikotarpiais ir 2025 bei 2030 m. reikalaujama atsinaujinančiųjų energijos išteklių procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje.

1. Valstybė narė, kurioje 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje sudarė 20 %, turi pasiekti, kad 2025 m. ta dalis sudarytų bent 24 % (20 + 5*0,8), o 2030 m. – bent 29,5 % (24 + 5*1,1).

2. Valstybė narė, kurioje 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje sudarė 48 % ir kuri 2023 m. pasiekia 50 % dalį, 2025 m turi pasiekti bent 51,2 % dalį (visiškas metinis padidėjimas iki 2023 m., o vėliau – pusė metinio padidėjimo: 48 + 3*0,8 + 2*0,4), o 2030 m. – bent 53,95 % dalį (antruoju laikotarpiu – pusė metinio padidėjimo: 51,2 + 5*0,55).

3. Valstybė narė, kurioje 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje sudarė 48 % ir kuri 2024 m. pasiekia 50 % dalį, 2025 m turi pasiekti bent 51,6 % dalį (visiškas metinis padidėjimas iki 2024 m., o vėliau – pusė metinio padidėjimo: 48+ +4*0,8+ +1*0,4), o 2030 m. – bent 54,35 % dalį (antruoju laikotarpiu – pusė metinio padidėjimo: 51,2 + 5*0,55).

4. Valstybė narė, kurioje atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje 2020 m. sudarė 48 %, bet vienu metu per nustatytą laikotarpį sumažėja, vis tiek turi užtikrinti vidutinį metinį padidėjimą per penkerius metus, baziniais metais laikant 2020 m.

5. Valstybė narė, kurioje 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje sudarė 52 %, turi pasiekti, kad 2025 m. ta dalis sudarytų bent 54 % (pusė metinio padidėjimo per visą laikotarpį: 52 + 5*0,4), o 2030 m. – bent 56,75 % (pusė metinio padidėjimo antruoju laikotarpiu).

6. Valstybė narė, kurioje atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje 2020 m. sudarė 52 %, bet 2022 m. sumažėjo ir sudarė mažiau kaip 50 %, vis tiek turi užtikrinti vidutinį metinį padidėjimą per penkerius metus, baziniais metais laikant 2020 m.

7. Laikoma, kad valstybė narė įvykdė savo privalomą padidinimą, kai pasiekiama 60 % atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, jei ta dalis išlieka didesnė nei 60 %.

	2020-m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	**2025 m.**	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.	**2030 m.**
1	**20**	20,8	21,6	22,4	23,2	**24**	25,1	26,2	27,3	28,4	**29,5**
2	**48**	48,8	49,6	50,4	50,8	**51,2**	51,75	52,3	52,85	53,4	**53,95**
3	**48**	45	47	49	51	**51,6**	52,15	52,7	53,25	53,8	**54,35**
4	**48**	45	48	50	50,5	**51,2**	51,75	52,3	52,85	53,4	**53,95**
5	**52**	52,4	52,8	53,2	53,6	**54**	54,55	55,1	55,65	56,2	**56,75**
6	**52**	51	49	49	50	**54**	54,55	55,1	55,65	56,2	**56,75**
7	**61**	Reikalavimas įvykdytas, jei atsinaujinančiųjų energijos išteklių procentinė dalis išlieka didesnė nei 60 %					Reikalavimas įvykdytas, jei atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalis išlieka didesnė nei 60 %				

2025 ir 2030 m. vertės yra atskaitos vertės, kuriomis remiantis nustatoma, ar pasiektas vidutinis padidėjimas per kiekvieną laikotarpį.

Svarbu pažymėti, kad 50 ir 60 % ribinės vertės yra ne privalomo metinio vidutinio padidėjimo reikalavimo išimtys, o lankstumo galimybės, nustatytos valstybėms narėms, kurios pasiekia didelę atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, todėl jos gali tokias dideles dalis laikyti daliniu arba visišku privalomo padidėjimo reikalavimo įvykdymu.

Be privalomo padidėjimo, 23 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje reikalaujama, kad valstybės narės stengtųsi padidinti savo atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį šildymo ir vėsumos tiekimo sektoriuje papildomais orientaciniais procentiniais punktais (arba papildomomis normomis), kurie yra nurodyti peržiūrėtos Direktyvos Ia priedo lentelėje.

3.4. *Lankstumo galimybės, taikomos atliekinei šilumai ir vėsumai bei atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijai*

23 straipsnio 1 dalyje numatytos galimybės lanksčiai vykdyti pirmoje pastraipoje nustatytą pareigą didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį šildymo ir vėsinimo sektoriuje. Konkrečiau, 23 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje valstybėms narėms leidžiama įskaičiuoti atliekinę šilumą ir vėsumą į privalomą vidutinį metinį padidėjimą, kuris turi būti pasiektas per du laikotarpius, o pagal 23 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą valstybėms narėms leidžiama tokios apskaitos tikslais įskaičiuoti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją, sunaudojamą šilumos ir vėsumos generatoriuose, kurių efektyvumas didesnis nei 100 %, t. y. šilumos siurbliuose ([8]).

Peržiūrėtoje AIED nustatytos dvi pagrindinės naujovės, palyginti su AIED II: sumažintas didžiausias atliekinės šilumos ir vėsumos kiekis, kurį galima įskaičiuoti į vidutinį metinį padidėjimą, ir įtraukta galimybė įskaičiuoti šildymui ir vėsinimui naudojamą atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją. Reikėtų pažymėti, kad šiomis lankstumo galimybėmis neleidžiama naudotis apskaičiuojant atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, kaip numatyta 7 straipsnyje, todėl jos negali padėti siekti 3 straipsnyje nustatyto bendro ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos srities tikslo.

Tiek atliekinė šiluma ir vėsuma, tiek atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija gali būti įskaičiuojamos į metinį vidutinį padidėjimą, neviršijant atskiros maksimalios 0,4 procentinio punkto ribos, taikomos atliekinei šilumai ir vėsumai, ir 0,4 procentinio punkto ribos, taikomos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijai. Tokiu atveju tikslas turėtų būti padidintas puse kiekvieno į apskaitą įtraukto atliekinės šilumos ir vėsumos ir (arba) atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos kiekio – iki 1,0 procentinio punkto viršutinės ribos 2021–2025 m. laikotarpiu ir iki 1,3 procentinio punkto 2026–2030 m. laikotarpiu. Reikia pažymėti, kad šios lankstumo priemonės netaikomos papildomam orientaciniam padidinimui procentiniais punktais, nurodytam Ia priede. Pavyzdys pateiktas 3 teksto intarpe.

3 teksto intarpas. Tikslų pritaikymo, kai naudojamasi lankstumo galimybėmis, pavyzdžiai.

Pavyzdžiui, valstybė narė, kurioje 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje sudaro 10 %, turės pasiekti, kad vidutinis metinis padidėjimas būtų 0,8 procentinio punkto ir kad iki 2025 m. ta procentinė dalis sudarytų 14 %, jei ji nuspręs siekti tikslo, remdamasi tik atsinaujinančiųjų išteklių energija.

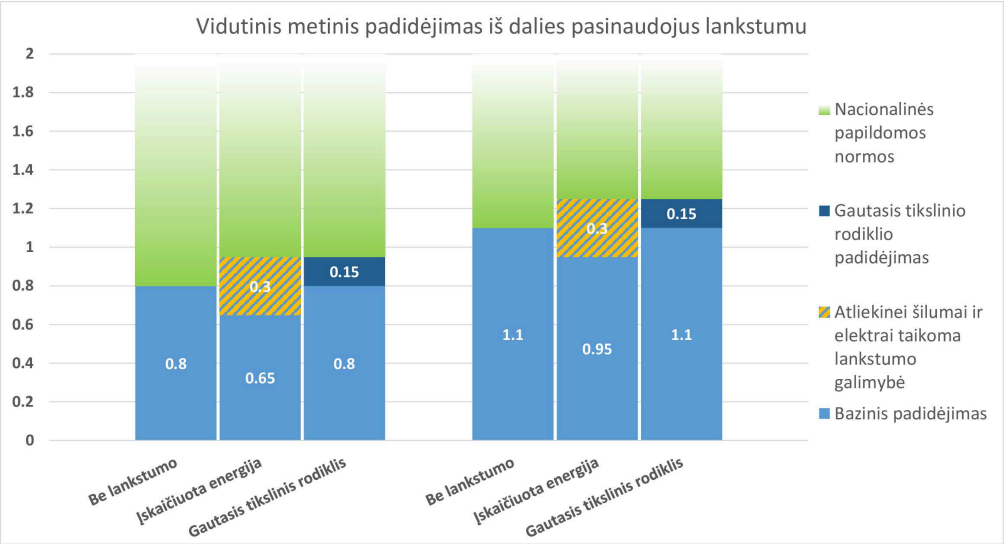
Jei ši valstybė narė nusprendžia dalį to tikslo pasiekti įskaičiuodama atliekinę šilumą ir vėsumą ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją ir įskaičiuoja 0,2 procentinio punkto atliekinės šilumos ir vėsumos bei 0,1 procentinio punkto elektros energijos (iš viso 0,3 procentinio punkto), jų indėlis į metinį padidėjimą padidėja tik puse to kiekio (0,15 procentinio punkto), t. y. reikalaujamas vidutinis metinis padidėjimas pasiekia 0,95 procentinio punkto lygį (todėl valstybė narė iki 2025 m. turėtų pasiekti 14,75 % procentinę dalį), kaip parodyta 1 diagramoje.

Kadangi 2021–2025 m. laikotarpio viršutinė riba yra 1,0 procentinis punktas, į apskaitą įtraukus didesnius atliekinės šilumos ir vėsumos bei atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos kiekius, reikiamas vidutinis metinis padidėjimas nepadidės, kaip parodyta 2 diagramoje. Tas pats taikytina ir 2026–2030 m. laikotarpiui (viršutinė riba – 1,3 procentinio punkto).

([8]) Reikėtų pažymėti, kad atliekinė šiluma ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, naudojama šildymo ir vėsumos tiekimo sektoriuje, nėra atsinaujinančiųjų išteklių energija, naudojama šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje AIED 23 ir 7 straipsnių tikslais, ir todėl negali padėti siekti 3 straipsnyje nustatyto bendro ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos srities tikslo.

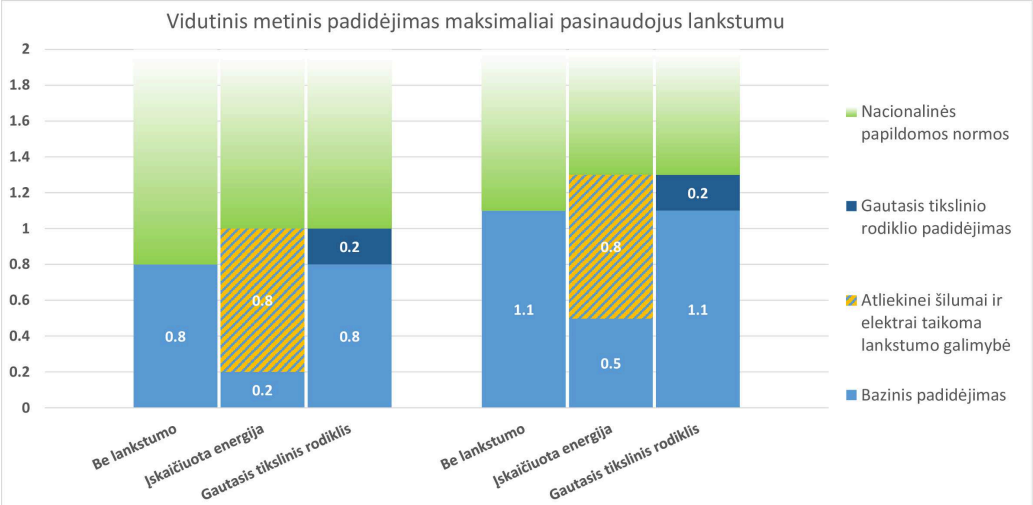
1 diagrama

Pasinaudojimo lankstumo galimybėmis įskaičiuojant atliekinę šilumą ir vėsumą ir (arba) atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją (iš viso 0,3 procentinio punkto) pavyzdys



2 diagrama

Maksimalaus pasinaudojimo lankstumo galimybėmis įskaičiuojant atliekinę šilumą ir vėsumą (0,4 procentinio punkto) ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją (0,4 procentinio punkto) pavyzdys



Jei valstybės narės nusprendžia pasinaudoti galimybe įskaičiuoti šildymui ir vėsinimui sunaudotą atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją į 1 dalyje nurodytą vidutinį metinį padidėjimą, reikia atsižvelgti į toliau išdėstytus aspektus.

Bendras su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijęs tikslas nustatytas 3 straipsnyje. 7 straipsnyje paaiškinama, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis turėtų būti apskaičiuojama kaip atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos, atsinaujinančiųjų išteklių energijos šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos transporto sektoriuje suma. 7 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad aplinkos ir geoterminė energija, naudojama šildymui ir vėsinimui šilumos siurbliais, gali būti įskaičiuojama kaip atsinaujinančiųjų išteklių energija šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje. Joje daroma nuoroda į VII priedą, kuriame nustatyti konkretūs reikalavimai šilumos siurbliams, kurie laikomi tinkamais, kad ta energija galėtų būti įskaičiuojama į bendrus ir šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriaus tikslus (šilumos siurbliai, viršijantys tam tikrą efektyvumo lygį, apskaičiuotą remiantis sezoniniu naudingumo koeficientu (SPF) > 1,15*1/η). 23 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje turėtų būti apskaičiuojama pagal 7 straipsnį. Todėl į vidutinį metinį padidėjimą galima įskaičiuoti *visą* tik tokiuose šilumos siurbliuose naudojamą aplinkos arba geoterminės energijos dalį.

23 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje į vidutinį metinį padidėjimą leidžiama įskaičiuoti *dalį* atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos, sunaudojamos šilumos ir vėsumos generatoriuose, kurių efektyvumas didesnis nei 100 % Praktiškai tokie šilumos ir vėsumos generatoriai atitinka šilumos siurblius. Galima laikyti, kad ši lankstumo galimybė, taikoma šilumos siurbliuose naudojamai atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijai, papildo 7 straipsnio 3 dalyje pateiktą šilumos siurbliuose naudojamos aplinkos ir geoterminės šilumos apskaitos nuostatą. Vis dėlto ši lankstumo galimybė grindžiama šiek tiek kitokia taikymo sritimi nei bendras reikalavimas ir ne tokiu griežtu reikalavimu, pagal kurį šilumos siurbliai laikomi tinkamais (efektyvumas didesnis nei 100 % vietoj SPF > 1,15*1/η VII priede).

Todėl pagal 23 straipsnio 1 dalį yra du atskiri su šildymu ir vėsinimu šilumos siurbliais susijusių energijos srautų apskaitos metodai. Nustačius atskirą ataskaitų teikimo reikalavimą šiems tinkamiems dviejų skirtingų tipų šilumos siurbliams gali rastis statistinio nenuoseklumo ir papildoma administracinė našta. Yra ir trečias su šilumos siurbliais susijęs atsinaujinančiųjų išteklių energijos apskaitos metodas, taikomas efektyvaus centralizuoto šilumos tiekimo tinklams, apibrėžtiems peržiūrėtos Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos 26 straipsnyje. Reikėtų elgtis apdairiai, kad šie skirtingi apskaitos metodai nebūtų painiojami. Todėl valstybės narės raginamos taikyti VII priede nustatytą metodiką (SPF > 1,15*1/η) šio 23 straipsnio tikslais nustatant visus energijos srautus, susijusius su šildymu naudojant šilumos siurblius.

Reikėtų pažymėti, kad elektriniai katilai, kurių efektyvumas mažesnis nei 100 %, neatitinka nė vieno iš pirmiau aprašytų kriterijų, susijusių su šilumos generatoriumi. Todėl elektriniuose katiluose naudojama elektros energija negali būti įskaičiuojama į vidutinį metinį padidėjimą, nes jie neatitinka reikalavimų. Naudoti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją kitais būdais skatinama visoje Direktyvoje, visų pirma 3 straipsnyje, prisidedant prie bendro ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos srities tikslo, taip pat 24 straipsnyje, kuriame kaip lankstumo galimybė nustatyta galimybė įskaičiuoti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją į vidutinį metinį padidėjimą. Toliau 3 lentelėje pateikta trumpa įvairių apskaitos metodų, nurodomų keliuose peržiūrėtos AIED straipsniuose, apžvalga.

3 lentelė

Su elektriniu šildymu susijęs įvairių rūšių energijos srautas, kurį galima įtraukti į apskaitą pagal įvairius straipsnius

Šildymo technologija	15a straipsnis	22a straipsnis	23 straipsnis	24 straipsnis
Šilumos siurbliai pagal VII priedą	Naudojama aplinkos ir geoterminė energija	Naudojama aplinkos ir geoterminė energija	Naudojama aplinkos ir geoterminė energija	Naudojama aplinkos ir geoterminė energija
Šilumos ir vėsumos generatoriai, kurių efektyvumas >100 %	Naudojama AEI-E	Naudojama AEI-E	Naudojama AEI-E (*)	Naudojama AEI-E
Elektriniai katilai	Naudojama AEI-E	Naudojama AEI-E	X	Naudojama AEI-E

(*) Taikoma tik lankstumo galimybei, o ne pagrindiniam tikslui.

4. **Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies apskaita pagal 24 straipsnį**

4.1. *Bendra 24 straipsnio apžvalga*

Peržiūrėtos AIED 24 straipsnyje nustatytos šios pareigos ir priemonės:

— 1 dalyje nustatyta pareiga lengvai prieinamu būdu teikti vartotojams informaciją apie energinį naudingumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį jų centralizuoto šilumos tiekimo sistemose.

— 2 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės priimtų priemones, kuriomis būtų užtikrinta vartotojų teisė atsijungti nuo neefektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos, o 7 dalyje išsamiau paaiškinta, kurie vartotojai gali naudotis šiomis teisėmis. 3 dalyje valstybėms narėms leidžiama tam tikromis sąlygomis apriboti teisę atsijungti.

— 4 dalyje nustatytas bendro galutinio energijos suvartojimo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje procentine dalimi išreikštas su atsinaujinančiųjų išteklių energija ir atliekine šiluma ir vėsuma susijęs orientacinis tikslas, kurį valstybės narės turi pasiekti iki 2030 m. Be to, joje nurodoma, kaip siekiant šio tikslo galima įskaičiuoti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją.

— 4a dalyje pateikiamos centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje sunaudojamos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos procentinės dalies apskaičiavimo taisyklės. Ja valstybėms narėms taip pat suteikiama galimybė (iš dalies arba visiškai, atsižvelgiant į atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos kiekį) pasiekti 4 dalyje nurodytą orientacinį tikslą.

— 4b dalimi siekiama skatinti prie centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemų prijungti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos trečiuosius tiekėjus, o 5 dalyje nustatoma, kuriais atvejais gali būti atsisakyta juos prijungti.

— 6 dalyje raginama prireikus sukurti koordinavimo sistemą, kad būtų užtikrintas atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dialogas dėl atliekinės šilumos ir vėsumos naudojimo.

— 8 dalyje raginama nustatyti sistemą, pagal kurią būtų vertinamas centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų potencialas teikti balansavimo ir kitas sistemines paslaugas. Be to, joje nustatyta, kad elektros energijos perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai (PSO ir SSO) į to vertinimo rezultatus turi atsižvelgti planuodami tinklus, į juos investuodami ir plėtodami infrastruktūrą. Joje taip pat nustatyta, kad centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų operatoriai turi turėti galimybę dalyvauti elektros energetikos rinkoje teikdami lankstumo paslaugas, ir leidžiama valstybėms narėms į šioje dalyje nurodytą vertinimą įtraukti dujų PSO ir SSO.

— 9 straipsniu apsaugomos vartotojų teisės.

— 10 dalyje nustatomos. kuriomis sąlygomis valstybės narės neprivalo taikyti 2–9 dalių.

4.2. *Nauji 24 straipsnio elementai*

Peržiūrėtoje AIED padaryti šie svarbūs pakeitimai:

— valstybės narės dabar privalo ir i) stengtis padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos procentinę dalį centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, ir ii) skatinti centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemų operatorius prijungti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos tiekėjus arba pasiūlyti jiems prisijungti ir pirkti šilumą ar vėsumą, gaminamą naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir atliekinę šilumą ir vėsumą, iš trečiųjų tiekėjų. Pagal AIED II jos galėtų arba pasirinkti i variantą, arba įpareigoti (o ne skatinti) operatorius laikytis ii punkte aprašytų reikalavimų.

— Reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų elektros energijos skirstymo sistemos operatorių (SSO) ir centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų operatorių bendradarbiavimo sistemą, kuria būtų užtikrinta, kad būtų atliktas vertinimas, kaip pastarieji gali teikti sistemines paslaugas.

4.3. *Orientacinis vidutinis metinis padidėjimas*

24 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės stengtųsi didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos procentinę dalį savo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje. Šia nuostata nustatomas orientacinis atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos procentinės dalies centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje tikslas. Kaip paaiškinta 4.1 skirsnyje, šis orientacinis padidinimas valstybėms narėm nebėra neprivalomas ir dabar jos privalo dėti pastangas pasiekti tokią orientacinę dalį savo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuose.

Šio orientacinio tikslo struktūra yra panaši į 23 straipsnyje nustatytą šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriaus tikslą, kuris paaiškintas 3.3 skirsnyje, o pagrindiniai skirtumai susiję su tuo, kad atliekinė šiluma ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija yra šio tikslo dalis.

Centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo atveju peržiūrėtoje AIED orientacinis padidinimas padidintas iki 2,2 procentinio punkto (1,0 procentinio punkto pagal AIED II), kaip metinis vidurkis, apskaičiuotas 2021–2030 m. laikotarpiui (o ne dviem laikotarpiams kaip 23 straipsnyje), pradedant nuo atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos procentinės dalies centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje 2020 m. Šių bazinių metų vertės turėtų būti Eurostato parengtoje ES statistikoje pateiktos vertės. Vis dėlto 2020 m., kai galiojo 2009 m. priimta Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva (AIED I) ([9]), valstybės narės neprivalėjo pateikti įvairiuose pasektoriuose suvartojamo atliekinės šilumos kiekio verčių, taip pat nebuvo reikalaujama, kad jos pateiktų informaciją apie atsinaujinančiųjų energijos išteklių procentinę dalį centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje. Taigi Eurostato statistiniuose duomenyse yra ne visų valstybių narių 2020 m. atskaitos vertės (kai kurios valstybės narės šias vertes pateikė, nors tokio reikalavimo nebuvo). Todėl valstybės narės turėtų nurodyti savo atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje ir šiame sektoriuje suvartotą atliekinės šilumos ir vėsumos kiekį 2020 m. Šių duomenų teikimą palengvins priemonė SHARES, paminėta 1 teksto intarpe. Jei jos nepateiks informacijos apie savo 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, kaip pakaitinės vertės turės būti naudojamos numatytosios vertės. Jos grindžiamos naudojant atsinaujinančiuosius išteklius pagamintos šilumos procentine dalimi, apie kurią ankstesniais laikotarpiais pranešta Eurostatui. Numatytosios pakaitinės 2020 m. atskaitos vertės pateiktos B priede. Kai kurių valstybių narių numatytoji pakaitinė vertė gali labai skirtis nuo pateiktos faktinės atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos procentinės dalies centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje. Todėl svarbu, kad visos valstybės narės pateiktų savo vertes. Jei valstybės narės nenurodytų savo 2020 m. suvartoto atliekinės šilumos ir vėsumos kiekio, būtų galima remtis kitų metų, kurių duomenys turimi, verte ([10]). Vertės turėtų būti identiškos 23 straipsnio 1b dalyje minimame vertinime nurodytoms vertėms, kurios turėtų būti įtrauktos į integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, teikiamus pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 ir 14 straipsnius. Nuoseklumas turėtų būti užtikrintas per visą tikslinį laikotarpį: jei tikslinio laikotarpio pradžioje valstybė narė neturi visų duomenų, tačiau gali juos pateikti vėliau, pirmojo pateiktų duomenų rinkinio apimtis turėtų būti pritaikyta, kad būtų išvengta vien statistinio padidėjimo ar sumažėjimo.

Panašiai kaip 23 straipsnyje, 24 straipsnyje taip pat numatyta lankstumo galimybė, taikoma valstybėms narėms centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje pasiekusioms didelį atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos kiekį. Laikoma, kad valstybės narės, kurių centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos procentinė dalis yra didesnė nei 60 %, įvykdė orientacinio vidutinio metinio padidėjimo reikalavimą. Kai tokia dalis yra 50–60 %, valstybės narės ją gali įskaičiuoti kaip dalį, atitinkančią pusę vidutinio metinio padidėjimo.

Vis dėlto 24 straipsnyje numatytos orientacinio vidutinio metinio padidėjimo reikalavimo išimtys. Peržiūrėtoje AIED esminiai šių išimčių elementai nėra pakeisti, tačiau yra įtraukti keli patikslinimai. Valstybėms narėms taikoma išimtis, jei:

— jų viso šilumos ir vėsumos kiekio dalis, kurią sudaro centralizuotai tiekiama šiluma ir vėsuma, 2018 m. sudarė 2 % arba buvo mažesnė ([11]). Peržiūrėtoje Direktyvoje paaiškinama, kad ji turėtų būti apskaičiuojama kaip bendro galutinio energijos suvartojimo procentinė dalis;

— ta 2 % ribinė vertė viršijama, nes buvo plėtojamas efektyvus centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas;

— 90 % bendro galutinio energijos suvartojimo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemose tenka centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms, atitinkančioms peržiūrėtos Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos 26 straipsnyje pateiktą apibrėžtį.

Palyginti su 23 straipsniu, atliekinė šiluma ir vėsuma bei atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija yra 24 straipsnyje nustatyto tikslo dalis, todėl jos negali būti laikomos lankstumo galimybe. Jeigu pagal 23 straipsnį gali būti įskaitoma tik tam tikrų tipų šilumos ir vėsumos generatorių sunaudojama atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, 24 straipsnio 4 dalyje nenustatyta jokio konkretaus reikalavimo dėl to, kokio tipo šilumos ir vėsumos generatorius laikytinas tinkamu, todėl iš esmės gali būti įskaitoma atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, naudojama bet kokio tipo šilumos siurblyje arba elektriniame katile. Vis dėlto, kaip nurodyta 3.4 skirsnyje, skirtingų ataskaitų teikimo reikalavimų ir kriterijų taikymas gali lemti statistikos nenuoseklumą ir papildomą administracinę naštą. Todėl valstybės narės raginamos taikyti VII priede nustatytą metodiką tinkamiems šilumos ir vėsumos generatoriams nustatyti šio 24 straipsnio taikymo tikslais.

Valstybės narės turi informuoti Komisiją apie savo ketinimą į 24 straipsnio 4 dalyje nustatytą orientacinį metinį padidėjimą įskaičiuoti centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje naudojamą atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją. Jei valstybės narės nusprendžia pasinaudoti šia galimybe, jos turi naudoti vidutinę jų teritorijoje per praėjusius dvejus metus patiektos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos procentinę dalį, remdamosi ES statistiniais duomenimis.

([9]) 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

([10]) Nuo 2021 m. kai kurios valstybės narės praneša šią vertę naudodamosi priemone SHARES. Ši arba kita turima vertė bus laikoma 2020 m. atskaitos verte.

([11]) Direktyvoje minima 2018 m. gruodžio 24 d., tačiau šią laiko nuorodą reikėtų suprasti kaip „2018 m. iki gruodžio 24 d.“ Siekiant sumažinti administracinę naštą, taip pat gali būti pasirinkti visi 2018 m.

5. **Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies apskaita pagal 15a straipsnį**

5.1. *Bendra 15a straipsnio apžvalga*

Į peržiūrėtą AIED įtrauktas naujas 15a straipsnis, kuriuo siekiama užtikrinti tam tikrą minimalią atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį pastatų sektoriuje, kuris yra daugiausia energijos suvartojantis sektorius Sąjungoje (40 % galutinio energijos suvartojimo 2022 m.) ([12]). Peržiūrėtos AIED 15a straipsnyje nustatytos šios naujos pareigos ir priemonės:

— 1 dalyje valstybės narės raginamos iki 2030 m. nustatyti tikslą pastatų sektoriuje, susijusį su:

  — vietoje pagaminama atsinaujinančiųjų išteklių energija,

  — netoliese pagaminama atsinaujinančiųjų išteklių energija ir

  — iš tinklo gaunama atsinaujinančiųjų išteklių energija.

— Šis tikslas turėtų būti išreikštas galutinio energijos suvartojimo procentine dalimi ir nustatytas atsižvelgiant į 49 % Sąjungos dalį. 1 dalyje taip pat reikalaujama, kad valstybės narės savo nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose praneštų, kaip jos planuoja pasiekti šį tikslą.

— 2 dalyje nurodyta, kad valstybės narės gali taikyti lankstumo galimybes atliekinei šilumai ir vėsumai.

— 3 dalyje reikalaujama, kad pastatų sektoriuje būtų nustatytos priemonės, kuriomis būtų padidinta:

  — vietoje gaminamos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos dalis,

  — netoliese gaminamos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos dalis,

  — vietoje gaminamos atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos energijos dalis,

  — netoliese gaminamos atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos energijos dalis ir

  — iš tinklo tiekiamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis.

— 3 dalyje taip pat reikalaujama, kad valstybės narės į savo nacionalinius reglamentus ir statybos kodeksus bei, kai taikytina, savo paramos schemas arba kitas lygiaverčio poveikio priemones įtrauktų nuostatą, pagal kurią naujuose ir esamuose pastatuose, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija arba atnaujinama šildymo sistema, reikalaujama naudoti minimalų kiekį:

  — vietoje gaminamos atsinaujinančių išteklių energijos,

  — netoliese gaminamos atsinaujinančių išteklių energijos ir

  — iš tinklo tiekiamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

Svarbu pažymėti, kad pagal 2 straipsnio 1 punktą terminai „atsinaujinančiųjų išteklių energija“ ir „atsinaujinančioji energija“ yra sinonimai. Taigi 1 ir 3 dalyse nurodyti atsinaujinantieji energijos ištekliai iš esmės susiję su tos pačios rūšies energijos šaltiniu.

5.2. *Nacionalinė orientacinė dalis*

15a straipsnyje nustatytas konkretus orientacinis tikslas iki 2030 m. užtikrinti, kad Sąjungoje pastatų sektoriuje bent 49 % suvartojamos energijos sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių energija. Šiuo orientaciniu tikslu, arba lyginamuoju indeksu, siekiama papildyti atitinkamus Sąjungos teisės aktus, taikomus pastatų sektoriui ([13]), ir nukreipti valstybių narių pastangas dekarbonizuoti Sąjungos pastatų ūkį.

([12]) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/53d8320f-34d1-4780-a135-6b1d390d581c?lang=en.
([13]) Visų pirma Pastatų energinio naudingumo direktyva, ekologinio projektavimo, energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo taisyklės.

Kad pasiektų šį Sąjungos lygmeniu nustatytą orientacinį lyginamąjį indeksą, valstybės narės privalo nustatyti 2030 m. nacionalinę orientacinę galutinio energijos suvartojimo jų pastatų sektoriuje procentinę dalį, kurią sudaro vietoje ar netoliese gaminama ir iš tinklo tiekiama atsinaujinančiųjų išteklių energija. Ta nacionalinė orientacinė procentinė dalis turi atitikti bendrą orientacinį tikslą, kad 49 % galutinio energijos suvartojimo sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių energija, ir padėti jo siekti, taip pat ji turi būti įtraukta į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Išsamesnė informacija apie tai, kokie konkretūs energijos balanso elementai prisideda prie nacionalinės orientacinės procentinės dalies, bus pateikta 1 teksto intarpe minėtoje sistemoje SHARES.

Siekdama padėti valstybėms narėms nustatyti savo nacionalinę orientacinę procentinę dalį, Komisija mano, kad lyginamuoju indeksu galėtų būti laikomas santykinis padidėjimas ES lygmeniu. ES lygmens 49 % tikslas atitinka 19,75 procentinio punkto padidėjimą, palyginti su 2020 m. 29,3 % dalimi. C priedo lentelėje nurodytos procentinės dalys pagal valstybes nares ir Sąjungos lygmens procentinė dalis 2020 m., nustatytos naudojant Eurostatui pateiktus pakaitinius duomenis, ir jomis galima remtis atliekant skaičiavimus. Šios vertės apskaičiuojamos remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1099/2008 dėl energetikos statistikos ir sistemoje SHARES nurodyta atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentine dalimi, naudojant 2018 ir 2019 m. vidurkį. Tačiau šilumos atveju buvo naudojamas 2020 m. nacionalinis atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies bendroje šilumos gamyboje vidurkis. C priedo lentelės trečiame stulpelyje nurodytas atitinkamas kiekvienos valstybės narės lygis, kai taikomas toks pat procentiniais punktais išreikštas padidėjimas kaip ir ES masto padidėjimas (19,75 procentinio punkto).

5.3. *Tikslo apimtis*

Siekiant nustatyti vietoje ar netoliese gaminamos ir iš tinklo tiekiamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį, labai svarbu užtikrinti suderinamumą su Pastatų energinio naudingumo direktyva, kurios 2 straipsnio atitinkamai 54 punkte ir 55 punkte pateikiamose apibrėžtyse paaiškinama, ką reiškia „vietoje“ ir „netoliese“. Atitinkamos apibrėžties, kurioje būtų paaiškintas junginys „iš tinklo tiekiama“, nėra ([14]).

Peržiūrėtos AIED 15a straipsnio tikslais valstybės narės gali įskaičiuoti visą vietoje ir netoliese pagamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją, apibrėžtą Pastatų energinio naudingumo direktyvoje, taip pat visą iš tinklo tiekiamą atsinaujinančiųjų išteklių energiją (elektros energijos, šilumos ir vėsumos ir dujų atveju). Elektros energijos dalį sudaro visa energija, naudojama prietaisams, įkrovimo prieigoms ir kt. Pastatų energinio naudingumo direktyvos tikslais gali būti įskaičiuojama tik energinio naudingumo reikmėms naudojama energija (pvz., šildymas, vėsinimas, oro kondicionavimas ir kt.). Jei konkrečių šilumos ir vėsumos, elektros energijos ir dujų verčių nėra, Komisija kiekvienos valstybės narės iš tinklo tiekiamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos numatytosioms vertėms nustatyti naudos atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentines dalis elektros energijos sektoriuje, centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje ir dujų tinkle.

Šioms procentinėms dalims apskaičiuoti turėtų būti taikomas panašus metodas, kaip ir 23 bei 24 straipsniuose (vidutinė atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis elektros energijos iš įvairių išteklių ar dujų iš įvairių išteklių derinyje arba centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje per praėjusius dvejus metus).

Valstybės narės gali pateikti tikslesnius įverčius, pavyzdžiui, kad būtų galima atskirti pastatuose pasigamintos energijos suvartojamą dalį nuo bendros atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos dalies tinkle. Atitinkami duomenys turėtų būti teikiami Eurostatui ir bus integruoti į priemonę SHARES.

5.4. *Atliekinei šilumai ir vėsumai taikoma lankstumo galimybė*

Panašiai kaip ir 23 straipsnyje, 15a straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms leidžiama į savo nacionalinę orientacinę procentinę dalį įskaičiuoti atliekinę šilumą ir vėsumą, neviršijant 20 % tos procentinės dalies ribos. Tokiu atveju tikslas padidinamas puse įskaičiuotų procentinių punktų.

Svarbu pažymėti, kad 20 % riba nustatoma kaip procentinė dalis, o ne procentinis punktas, kaip nurodyta 23 straipsnyje. Pavyzdžiui, jei valstybė narė nustatytų 50 % orientacinį tikslą, ji galėtų į tą tikslą įtraukti 10 procentinių punktų (20 % iš 50 %) atliekinės šilumos ir vėsumos. Tačiau orientacinis tikslas tokiu atveju padidėtų 5 procentiniais punktais (puse į tikslą įskaičiuotų atliekinės šilumos ir vėsumos procentinių punktų), todėl nacionalinė orientacinė procentinė dalis būtų 55 %.

([14]) Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nenustatomos konkrečios ribos, o tik pateikiama tam tikrų nuorodų, susijusių su visai netaršiais pastatais, kurių bendras suvartojamos pirminės energijos kiekis turi būti padengiamas kita energija iš tinklo, atitinkančio nacionaliniu lygmeniu nustatytus kriterijus (11 straipsnio 7 dalis). Be to, Pastatų energinio naudingumo direktyvoje pirminės atsinaujinančiųjų išteklių energijos koeficientas apibrėžiamas kaip rodiklis, apskaičiuojamas iš vietoje, netoliese arba toli esančio energijos šaltinio gautos pirminės atsinaujinančiųjų išteklių energijos, patiekiamos per tam tikrą energijos nešiklį, kiekį, įskaitant patiektą energiją ir apskaičiuotus energijos nuostolius, patirtus patiekiant energiją į naudojimo taškus, padalijus iš patiektos energijos kiekio.

6. **Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies apskaita pagal 22a straipsnį**

6.1. *Bendra 22a straipsnio apžvalga*

22a straipsniu siekiama skatinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą pramonės sektoriuje. Tuo tikslu 22a straipsnyje nustatomas orientacinis tikslas pramonės sektoriui ir privalomas nebiologinės kilmės kuro iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo tikslas.

Šiame dokumente siekiama pateikti gaires dėl 22a straipsnyje, konkrečiau 22a straipsnio 1 dalies pirmose trijose pastraipose, aptariamų su šiluma ir vėsuma susijusių aspektų. Likusieji 22a straipsnio aspektai paaiškinami atskirame rekomendaciniame dokumente ([15]).

22a straipsnio 1 dalyje nustatytas su galutinės energijos ir ne energetikos tikslais sunaudojamos energijos procentine dalimi, kurią sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, susijęs orientacinis tikslas, kuris turi būti pasiektas pramonės sektoriuje per du laikotarpius. Joje taip pat nurodoma, kaip į šį tikslą galima įtraukti atliekinę šilumą ir vėsumą, jei atliekinė šiluma ir vėsuma tiekiama iš efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos ([16]). Pagal ją valstybės narės taip pat privalo šiuo tikslu planuojamą ir patvirtintą politiką ir priemones įtraukti į savo nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus ir integruotas nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas.

6.2. *Nacionalinė orientacinė procentinė dalis*

Naujame peržiūrėtos AIED 22a straipsnyje neminimi baziniai metai, tačiau, panašiai kaip 23 ir 24 straipsniuose, baziniais metais padidėjimui apskaičiuoti turėtų būti laikomi 2020 m. Valstybės narės neprivalėjo pateikti savo 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies pramonės sektoriuje. D priedo lentelėje nurodomos Eurostato pateiktos 2020 m. atskaitos vertės pagal valstybes nares, naudojant galutinio atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimo vertes, taip pat atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos ir garo suvartojimo vertes, pagrįstas atitinkamai atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos procentine dalimi ir parduodamos šilumos, gaminamos naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius, procentine dalimi. Valstybės narės raginamos pateikti savo 2020 m. atskaitos vertę. Kaip ir centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriaus ir pastatų sektoriaus tikslų atveju pramonės sektoriaus duomenis jos galės teikti naudodamosi atnaujinta priemone SHARES. Jei valstybės narės nuspręstų nepateikti savo atskaitos vertės, bus naudojamos D priede nurodytos vertės. Buvo taikoma ta pati metodika, kaip ir 15a straipsnio atveju.

6.3. *Atliekinei šilumai ir vėsumai taikoma lankstumo galimybė*

Atliekinei šilumai ir vėsumai taikoma lankstumo galimybė panaši į numatytąją 23 straipsnyje, išskyrus tai, kad gali būti įskaičiuojama tik iš efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos tiekiama atliekinė šiluma ir vėsuma ir kad apskaičiuojant, kiek tikslas turi būti padidintas dėl atliekinės šilumos įskaičiavimo, nėra taikoma viršutinė riba: tikslas turėtų būti padidintas puse įskaičiuotų atliekinės šilumos ir vėsumos procentinių punktų.

Straipsnyje teigiama, kad iš tinklų tiekiama atliekinė šiluma, „kai visa šiluminė energija suvartojama tik vietoje ir kai šiluminė energija nėra parduodama“, neturėtų būti įtraukta. Ši nuostata taikoma pramonės objektams, kuriuose viena įmonė turi kelis pastatus, prijungtus prie to paties centralizuoto šilumos tiekimo tinklo ir naudoja savo atliekinę šilumą. Tai paaiškinama paskutiniame 70 konstatuojamosios dalies sakinyje: „Konkrečiai atliekinės šilumos įtraukimas apskaičiuojant pramoninius atsinaujinančiųjų išteklių energijos lyginamuosius indeksus turėtų būti priimtinas tik tada, kai atliekinė šiluma arba vėsuma tiekiama per centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo operatorių iš kito pramonės objekto ar kito pastato, taip užtikrinant, kad šilumos ar vėsumos tiekimas būtų tokio operatoriaus pagrindinė veikla, o skaičiuojama atliekinė šiluma būtų aiškiai atskirta nuo vidinės atliekinės šilumos, generuojamos toje pačioje ar susijusioje įmonėje ar pastatuose.“ Ši išimtis konkrečiai susijusi su 22a straipsnyje nustatytu tikslu.

Šiame straipsnyje teigiama, kad atliekinė šiluma iš tinklų, „kuriais šiluma tiekiama tik vienam pastatui“, neturėtų būti įtraukta. Vis dėlto šie tinklai neįtraukiami automatiškai, nes pagal AIED 2 straipsnio 19 punkte pateiktą centralizuoto šilumos tiekimo apibrėžtį šiluminė energija turi būti skirstoma „per tinklą grupės pastatų arba objektų erdvės ar procesų šildymui ar vėsinimui“.

([15]) C(2024) 5042.

([16]) Apibrėžta Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje (ES) 2023/1791.

A PRIEDAS

Pavyzdžiai, kas laikoma atliekine šiluma ar vėsuma ir kas ja nelaikoma (žymima skirtingomis spalvomis)

Technologijos	+	**Perteklinis produktas**	+	**Neišvengiamas susidarymas**	+	**Naudojimas**
Šiluminės energijos gamyba, kogeneracija, atliekų deginimas		Šiluma iš kondensatoriaus uždarojo ciklo įrenginiuose ir išmetamosios dujos iš atvirojo ciklo įrenginių. Įrodyta, kad šiluma nėra pagrindinis proceso tikslas.		Įgyvendintos visos pagrįstos energinio efektyvinimo priemonės, pvz., įdiegta geriausia turima technologija arba elektrinė paversta kogeneracine jėgaine.		Tiekiama į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemą
		Pagrindinis tikslas, pvz., bendrai gaminama šiluma.		Ekonomiškai efektyvios energinio efektyvinimo priemonės arba kogeneracija buvo įmanomos, bet neįgyvendintos.		Naudojama ne vietoje, bet ir ne centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoje.
Pramonė						
Energijai imlios pramonės šakos (pvz., cemento, plieno, aliuminio) Kitos pramonės šakos		Vykstant procesui arba šildant ar vėsinant patalpas susidarantys pertekliniai produktai		Išnaudojamos visos pagrįstos galimybės dar kartą panaudoti šilumą ir vėsumą viduje. Siekiant nustatyti, ar atliekinė šiluma ir vėsuma susidaro neišvengiamai, energijai imlių pramonės šakų atveju rekomenduojama atlikti energijos imlumo analizę. Mažiau energijos vartojančios arba mažesnės įmonės, kurios bet kuriuo atveju greičiausiai neparduoda šilumos centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemai, galėtų pasinaudoti nepriklausomo energijos auditoriaus paslaugomis.		Tiekiama į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemą
		Numatoma gamyba – pirminis tikslas		Perteklinė šiluma ir vėsuma, kuri panaudojama viduje pramonės reikmėms / gamykloje, į apskaitą įtraukiama kaip energijos vartojimo efektyvumo didinimas, o ne atliekinė šiluma ir vėsuma.		–
Tretinis sektorius						
Duomenų centrai, prekybos centrai, metro stotys		Pertekliniai produktai, be kita ko, yra perteklinė šiluma iš duomenų centrų kompiuterių, aušintuvų, apšvietimo.		Įgyvendintos visos ekonomiškai efektyvios energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės, pvz., perteklinė šiluma sunaudojama vietoje, patobulinami CPU ir apšvietimo sistemos.		Tiekiama į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemą
		Numatoma gamyba – pirminis tikslas		Atliekinė šiluma ir vėsuma, kurios susidarymo galima išvengti		Naudojama ne vietoje, bet ir ne centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoje

Kanalizacijos sistemos, nuotekos, gavyba		Vykdant *ekonominę veiklą* gamybos procese susidarantys pertekliniai produktai, pvz., veikiant valymo įrenginiams arba kasybos mašinoms susidaranti šiluma		Įgyvendintos visos ekonomiškai efektyvios energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės. Nustatyta atlikus energijos imlumo analizę arba nepriklausomą energijos auditą.		Tiekiama į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemą
		Dėl *neekonominės veiklos*, pvz., kanalizacijos tinkluose ar apleistose kasyklose, susidaranti šiluma laikoma atsinaujinančiųjų išteklių šiluma, bet ne atliekine šiluma (aplinkos energija).		Atliekinė šiluma ir vėsuma, kurios susidarymo galima išvengti, pvz., yra nustatytos galimybės padidinti energijos vartojimo efektyvumą, kurios nebuvo išnaudotos.		Naudojama ne vietoje, bet ir ne centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoje.
Gyvenamieji būstai		–		–		–
Transportas		–		–		–

B PRIEDAS

Centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui taikomos standartinės pakaitinės vertės, naudotinos, jei valstybės narės nepateiktų ankstesnių laikotarpių verčių – jos grindžiamos tik atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentine dalimi.

Valstybė narė	2020 m. numatytoji vertė, pagrįsta gauta šiluma, išskyrus atliekinę šilumą
Belgija	9 %
Bulgarija	16 %
Čekija	10 %
Danija	65 %
Vokietija	19 %
Estija	70 %
Airija	0 %
Graikija	0 %
Ispanija	0 %
Prancūzija	42 %
Kroatija	28 %
Italija	18 %
Kipras	100 %
Latvija	55 %
Lietuva	59 %
Liuksemburgas	74 %
Vengrija	15 %
Malta	0 %
Nyderlandai	20 %
Austrija	52 %
Lenkija	7 %
Portugalija	0 %
Rumunija	6 %
Slovėnija	20 %
Slovakija	21 %
Suomija	47 %
Švedija	71 %

C PRIEDAS

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalys pastatų sektoriuje, naudotinos, jei valstybės narės nepateiktų 2020 m. verčių ([1]), ir 2030 m. procentinės dalys, padidinamos taip pat kaip ir ES procentinė dalis (nuo 29,3 % 2020 m. iki 49 % 2030 m., t. y. 19,75 procentinio punkto).

Valstybė narė	2020 m. (EUROSTATAS)	2030 m. procentinė dalis, taikant fiksuotąją padidinimo normą (19,75 p. p.)
Belgija	11,4 %	31,2 %
Bulgarija	44,7 %	64,4 %
Čekija	28,2 %	48,0 %
Danija	60,2 %	80,0 %
Vokietija	23,3 %	43,0 %
Estija	56,2 %	75,9 %
Airija	15,4 %	35,1 %
Graikija	34,9 %	54,6 %
Ispanija	30,8 %	50,5 %
Prancūzija	26,5 %	46,2 %
Kroatija	52,4 %	72,2 %
Italija	28,1 %	47,9 %
Kipras	30,3 %	50,0 %
Latvija	57,9 %	77,7 %
Lietuva	48,2 %	67,9 %
Liuksemburgas	13,8 %	33,5 %
Vengrija	20,0 %	39,8 %
Malta	16,0 %	35,7 %
Nyderlandai	11,9 %	31,6 %
Austrija	54,3 %	74,1 %
Lenkija	23,6 %	43,4 %
Portugalija	56,5 %	76,3 %
Rumunija	40,8 %	60,5 %
Slovėnija	45,6 %	65,4 %
Slovakija	26,0 %	45,8 %
Suomija	51,5 %	71,2 %
Švedija	68,8 %	88,6 %
ES 27	**29,3 %**	**49,0 %**

([1]) Šios procentinės dalys neapima pasigamintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimo, todėl gali atsirasti statistinių skirtumų.

D PRIEDAS

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalys pramonėje, naudotinos, jei valstybės narės nepateiktų 2020 m. verčių ([1]).

Valstybė narė	2020 m. (EUROSTATAS)
Belgija	7,8 %
Bulgarija	15,3 %
Čekija	10,1 %
Danija	29,9 %
Vokietija	14,1 %
Estija	16,1 %
Airija	16,6 %
Graikija	13,7 %
Ispanija	16,7 %
Prancūzija	11,2 %
Kroatija	12,2 %
Italija	14,4 %
Kipras	16,7 %
Latvija	57,6 %
Lietuva	13,0 %
Liuksemburgas	6,2 %
Vengrija	6,6 %
Malta	4,2 %
Nyderlandai	3,7 %
Austrija	31,7 %
Lenkija	12,8 %
Portugalija	31,6 %
Rumunija	12,4 %
Slovėnija	17,9 %
Slovakija	11,9 %
Suomija	48,1 %
Švedija	62,0 %
ES 27	**16,7 %**

([1]) Šios procentinės dalys neapima pasigamintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimo, todėl gali atsirasti statistinių skirtumų.